

'Het was de woede die me de stap deed zetten om minister te worden'

In juni 2003 publiceerde *de Leidse Democraat* een interview met de toenmalig wethouder voor D66-Leiden. Twee banen verder is hij inmiddels. Benieuwd naar zijn ervaringen zochten wij hem op in de kantoorcolos aan de Haagse Schedeldoekshaven. Comfortabel gezeten in zijn zwartleren zitje interviewde *de Leidse Democraat* de nieuwe minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties, Alexander Pechtold.

Het was de bedoeling dat we je in Wageningen zouden gaan opzoeken als je daar eenmaal was gesettled. Het werd Den Haag en we bezoeken een minister in plaats van een burgemeester. Hoe gaat het met je?

'Goed! Je had me overigens ook in Wageningen kunnen opzoeken, want daar woon ik. Als ik op zaterdag over de markt loop dan zeggen mensen tot vervelens toe tegen me: "Zo, ben je er weer even?" Dan moet ik ze toch uitleggen dat ik nog altijd in Wageningen woon.

Zonder gekheid: als ik 24 uur langer had kunnen nadenken dan weet ik niet of ik eind maart wel voor deze baan gekozen zou hebben. Maar ik zit hier met veel plezier; mijn voortijdige overstap voelt absoluut niet goed naar Wageningen toe, maar aan de andere kant is het hier wel een ontzettend uitdagende en prikkelende omgeving. Misschien moet je het me over een jaar of twee nog maar eens vragen; dan kunnen we terugkijken.'

Ben je al een beetje gewend of word je alweer onrustig?

'Ja en nee. En dat deel nee wil ik ook zo lang mogelijk zo houden. Dat is mijn manier van overleven: proberen toch een beetje natureel te blijven en je te blijven verbazen over hoe dingen gaan. Dat heeft in Leiden en Wageningen goed gewerkt en dat probeer ik hier ook. Verder went het snel; je moet wel.'

Mag ik je een citaat voorlezen? "Maar zonder gekheid, ik ben er toch weer van overtuigd geraakt dat het veel leuker is om lokaal bestuurder te zijn dan nationaal. Dat Haagse met alles eromheen is echt een cocon waar een paar honderd lui elkaar de kop gek lopen te maken, terwijl ze heel ver afstaan van wat de effecten zijn voor de maatschappij." Was getekend Alexander Pechtold in juni 2003. Wil je erop reageren?

'Ik ben blij dat ik redelijk consistent blij te zijn in mijn opvattingen. Dat is waar en voor mij altijd de reden geweest om te zeggen: voor mij geen Den Haag anders dan het partijvoorzitterschap van waaruit op de achtergrond mee kunt denken. Ik vind het Haagse gedoe één van de grootste handicaps voor je werk. Een voorbeeld: je uit enige opbouwende kritiek over het werk van de Tweede Kamer en voorzitter Weisglas tikt je gelijk op zijn weblog op de vingers als zou je schuldig zijn aan "contempt of Parliament" in plaats van te denken dat een nieuwe minister ook wel eens een frisse blik zou kunnen hebben. Ik ben absoluut niet tevreden over hoe het Haagse werkt. Het staat allemaal heel ver af van de belevingswereld die ik in de lokale politiek heb meegemaakt.'

Kun je dit zeggen? Je bent toch minister en als zodanig onderdeel van het Haagse wereldje.

Dat-maakt-me-geen-bal-uit! Dat meen ik serieus, dit is een lijn die ik meer ga neerzetten. Ter nuancering kan ik zeggen dat er hier wel degelijk hele belangrijke dingen gebeuren. Ik baal inmiddels een beetje van al dat negativisme over Den Haag, maar Den Haag is daar zelf voor het grootste gedeelte verantwoordelijk voor. Neem bijvoorbeeld dat gelekte onderzoek over corruptie onder ambtenaren en politici. Die uitkomst van 5%, dat kán gewoon niet! Als dat waar zou zijn, dan moeten al die mensen die aan dat onderzoek hebben meegewerkt direct naar de politie stappen om aangifte te doen. Maar het is niet waar. Dat onderlinge *bashen* is een soort sport geworden. Den Haag is gewoon uiterst slecht in staat om dat op een normale manier neer te zetten en het verwachtingspatroon reëel te houden.

In hetzelfde interview omschreef je de staatkundige vernieuwing als voer voor de juristen in onze partij. Nu ben je de minister die erover gaat. Wat is je indruk? Hoe staat het met de vernieuwing?

Je moet er erg voor oppassen om vernieuwing als doel te zien en niet als middel. Wat er naar mijn gevoel is misgegaan rond zaken als het kiesstelsel en de gekozen burgemeester, is dat ze *als doel* inzet geworden zijn van het politieke debat. Maar het zijn middelen om ervoor te zorgen dat mensen zich ook thuis blijven voelen bij de democratie. Dat wordt wel heel moeilijk als die zaken vervolgens

terecht komen in het machtspolitieke spel. Het zal dus minder over die onderwerpjes moeten gaan – hoewel het ook in mijn agenda snel weer over die onderwerpjes gaat – en meer over de stijl van politiek bedrijven.

Dus je neemt de politiek in brede zin op de korrel?

Zeker. Bestuurlijke vernieuwing dreigt een beetje een platgetrapt containerwoord te worden. Maar bestuurlijke vernieuwing is ook waar Medy van der Laan mee bezig is met het omroepbestel. Als je aan mensen beschrijft wat er allemaal moet gebeuren, blijken ze vaak heel goed te begrijpen dat het heel belangrijk is. Van dat ongelijke heeft D66 altijd last gehad. Ik vind het een constante uitdaging om het onderwerp toch op de agenda te houden. Ik ben ook niet overtuigd van het vermogen van de politiek om zichzelf te veranderen. Daarom ben ik blij met het voorstel om het kiesstelsel niet weer door een of ander adviesorgaan of commissie bestaande uit oud-politici te laten beoordelen, maar dat we nu echt proberen om daar mensen, burgers, voor uit te dagen.'

Maar dat is dan weer een voorstel dat vanuit het Haagse negativisme wordt weggehoond.

'Natuurlijk. Dat hoort erbij. Wisten we van tevoren.'

Denk je nog wel eens terug aan je Leidse tijd? Met welk gevoel?

'Een leuk gevoel. In tegenstelling tot Wageningen heb ik bij Leiden wel het gevoel dat ik daar een goede periode heb doorgebracht en die ook normaal heb kunnen afsluiten. Ik kijk daar met veel lol op terug en ik volg het ook allemaal nog; kijk nog veel op www.sleutelstad.nl maar vind wel dat die site beter moet worden bijgehouden.'

Heb je een mening over je opvolger, Ruud Hessing?

'Natuurlijk heb ik een mening. Ruud is een heel andere persoon dan ik en eerlijk gezegd vind ik dat ook wel zo gezond. Zeker bij portefeuilles die veel in zicht zijn, zoals cultuur en sport, is het heel belangrijk dat je geen ingesleten paden bewandelt. Het zijn immers hele persoonlijke dingen en dan is het ook goed als na een bepaald figuur een totaal andere persoonlijkheid het stokje overneemt.'

Er komen weer gemeenteraadsverkiezingen aan. Je zit in de Stemadviescommissie voor de Leidse kandidaten. Heb je nog tips of advies voor de kandidaten?

'Authenticiteit. Dat is het allerbelangrijkst. Wees jezelf. Mensen hebben het zo snel door als iets gespeeld is of wanneer je je hebt aangepast aan wat kennelijk normaal wordt gevonden in zo'n gemeenteraad. Dat heeft geen enkele zin en leidt tot eenheidsworst. Juist de verschillen maken dat het ook echt een volksvertegenwoordiging is. Dus: authenticiteit gekoppeld aan de vraag "wat wil ik in die vier jaar dóen?" Vier jaar zijn sneller om dan je denkt. Je moet heel snel ook je eigen agenda binnen de fractie hebben en je realiseren dat als je dingen echt wilt veranderen, je die vier jaar ook echt hard nodig hebt. Je zult dus keuzes moeten maken in waar je je wel mee bemoeit en waarmee niet. Ik heb zelf ook altijd liever één dossier leuk en goed gedaan dan tien bijgehouden, zoals de rest van de raadsleden dat doet.

Nog een citaat: "Maar ik zal altijd instappen als ik ergens een nieuwe uitdaging zie. De kans dat die in het openbaar bestuur zal liggen, is wel groot." Dat hebben we kunnen zien. Wat valt er nog te ambiëren na een ministerschap?

Dat is één van die vragen die nu wel een beetje gaat knellen. Leiden weet als geen ander dat mijn politieke carrière van toevalligheden aan elkaar hangt. Dat heb ik ook altijd wel zo prettig gevonden. Minister zijn is in elk geval een ervaring die ze je niet meer afpakken. Ik realiseer me wel dat ik dadelijk net 40 ben als het allemaal weer is afgelopen. Ik weet het niet. Het kan ook zijn dat ik over een paar jaar weer iets heel anders doe. Het heeft er voor mij alles mee te maken of het me lukt om inderdaad mezelf te blijven. Of het me lukt om dat Haagse inderdaad wat open te breken en te laten zien dat het ook dichtbij kan staan omdat er ook mensen werken. Om daar op een eigentijdse manier mee om te gaan. Als dat niet lukt, ben ik snel weg. Als het wel lukt, wordt het misschien nog wel heel leuk.

Zie je jezelf nog de Tweede Kamer ingaan?

Ik ben hier niet naartoe gekomen om twee jaar een klusje te doen op dit ministerie, maar om mij actief in te zetten voor de partij. Het was de woede over wat ze mijn partij aandeden die me de stap deed maken.'